

**Adviesnotitie Archeologie
Rioolpersleiding te Hoeven
Gemeente Halderberge**

KSP Archeologie

Colofon

Datum	:	22 mei 2019
Versie	:	1.0
Auteur	:	S.M. Koeman (senior KNA Prospector)
In opdracht van	:	Lievense, dhr. P. Huigen
Foto's en afbeeldingen	:	KSP Archeologie
Beheer en plaats documentatie	:	KSP Archeologie te Duiven
Autorisatie	:	E.A. Schorn (senior KNA Prospector)

KSP Archeologie

www.ksparcheologie.nl | info@ksparcheologie.nl

Niets uit deze uitgave mag worden veeleelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder bronvermelding.

KSP Archeologie aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit onderhavig onderzoek of de gegeven adviezen.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Onderzoekskader	5
1.2	Afbakening plangebied	5
1.3	Geplande werkzaamheden	5
2	Quickscan	6
2.1	Overheidsbeleid	6
2.2	Bekende archeologische en historische gegevens	7
3	Conclusie en advies	9
	Literatuur	10
	Lijst van afbeeldingen	
	Figuur 1: Het plangebied op de topografische kaart schaal 1:25.000 (bron: Kadaster).	5
	Figuur 2: Dubbelbestemming archeologie binnen het plangebied aangegeven met ++ (bron: www.ruimtelijkeplannen.nl).	6
	Figuur 3: Het plangebied op de archeologische advieskaart buitengebied: alle perioden (Laat-Paleolithicum – Nieuwe tijd) van de gemeente Halderberge (bron: Molenaar e.a. 2005).	7
	Figuur 4: Het plangebied op de historische kaart rond 1900, Bonneblad (bron: www.topotijdreis.nl).	8

Administratieve gegevens

KSP Projectnummer	:	19478
Opdrachtgever	:	Lieverse, dhr. P. Huigen
Uitvoerder/projectleider	:	KSP Archeologie, S.M. Koeman (senior KNA Prospector)
Bevoegde overheid	:	Gemeente Halderberge
Provincie	:	Noord-Brabant
Gemeente	:	Halderberge
Toponiem	:	Oude Dijk
Coördinaten	:	x: 99.770 / y: 400.803 (noord) x: 99.520 / y: 399.762 (zuid)

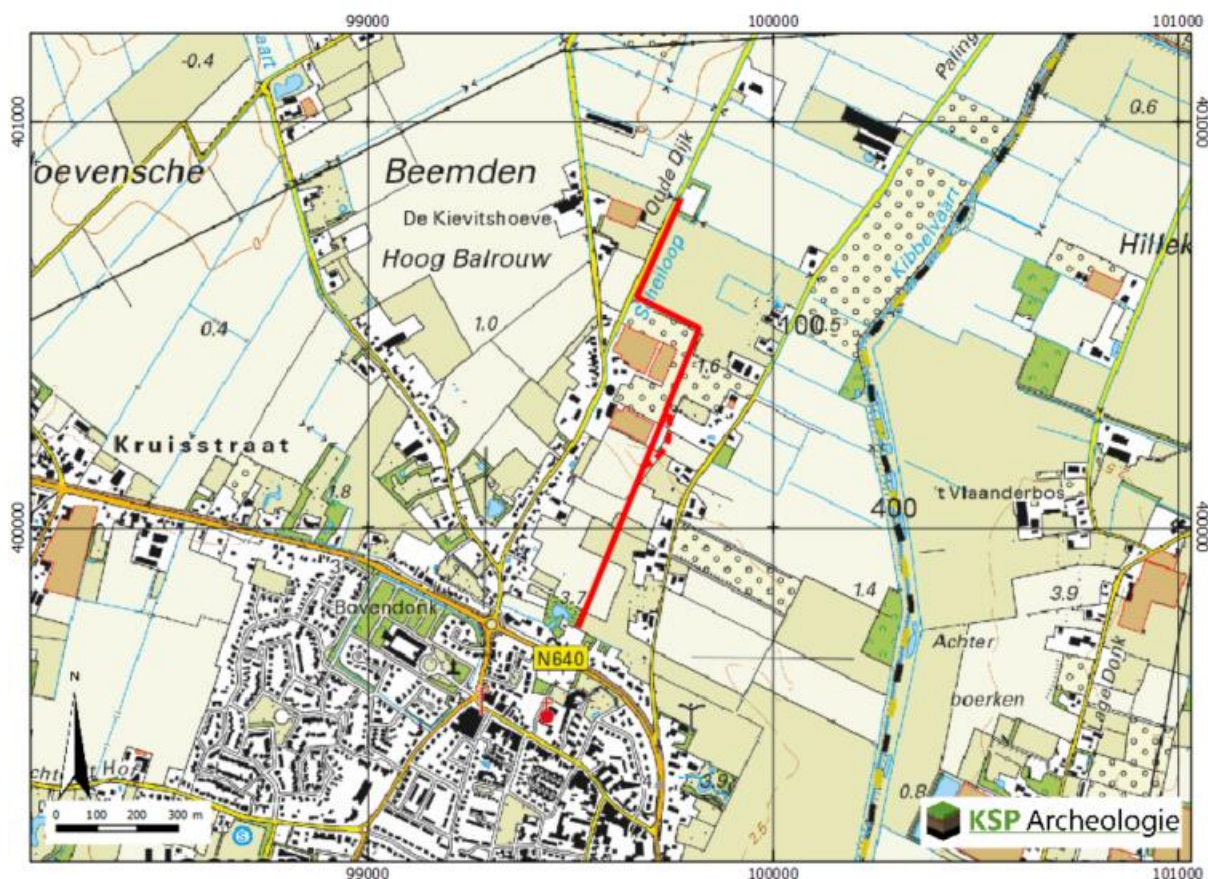
1 Inleiding

1.1 Onderzoekskader

In opdracht van Lieveense heeft KSP Archeologie een archeologische quickscan uitgevoerd voor het rioolpersleidingstracé aan de noordkant van Hoeven (gemeente Halderberge). Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van de ruimtelijke onderbouwing.

1.2 Afbakening plangebied

De rioolpersleiding heeft een lengte van ca. 1,2 km en ligt aan de noordkant van Hoeven (gemeente Halderberge (Figuur 1). Het tracé begint aan de noordkant bij het gemaal aan de Oude Dijk. Vervolgens loopt het tracé in zuidelijke richting over landbouwgronden tot achter de woningen aan de Halderbergselaan.

Figuur 1: Het plangebied op de topografische kaart schaal 1:25.000 (bron: Kadaster).

1.3 Geplande werkzaamheden

De bestaande rioolpersleiding zal worden vervangen. Mogelijk wordt halverwege het tracé een omleiding gerealiseerd waarbij de leiding wat meer richting het oosten wordt aangelegd (Figuur 1, rode stippellijn).

2 Quickscan

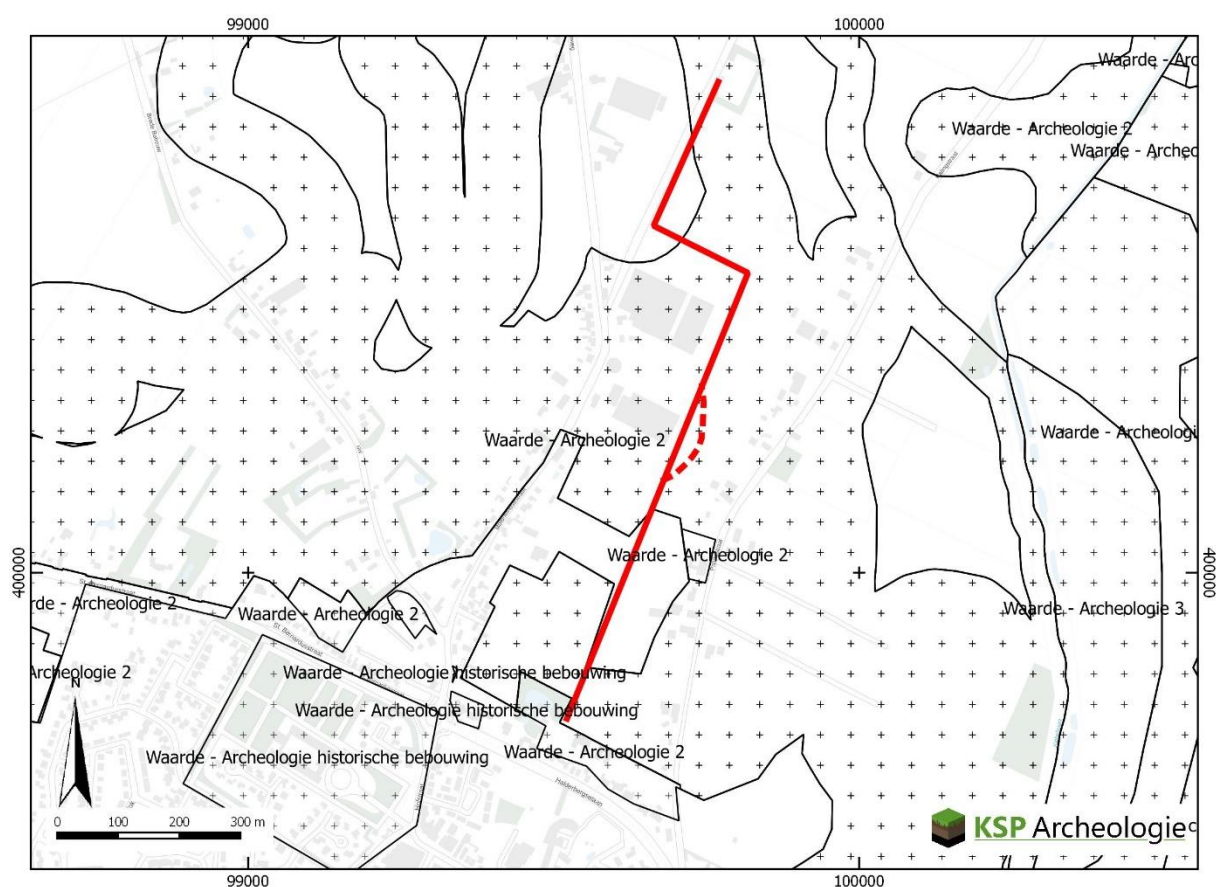
2.1 Overheidsbeleid

In 1992 heeft Nederland het Europese 'Verdrag van Malta' ondertekend. In het verdrag is de omgang met het Europees archeologisch erfgoed geregeld. Belangrijk daarin is dat voorafgaand aan de uitvoering van plannen onderzoek moet worden gedaan naar de aanwezigheid van archeologische waarden en daar in de ontwikkeling van plannen zoveel mogelijk rekening mee te houden.

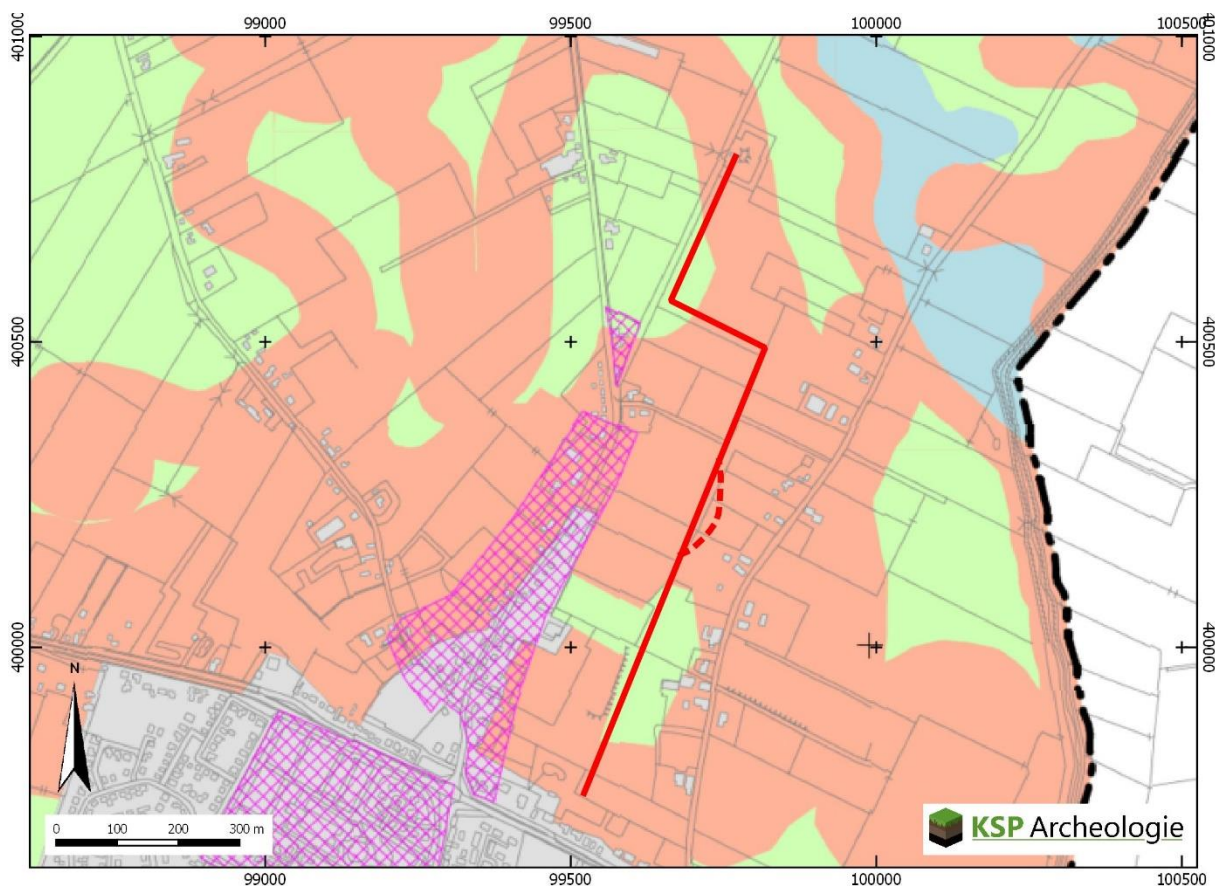
Het wettelijk kader voor de archeologische monumentenzorg is vastgelegd in de Erfgoedwet. Daarnaast hebben de verschillende overheden (het rijk, de provincie en de gemeentes) archeologiebeleid vastgelegd.

Gemeenten houden bij de vaststelling van een bestemmingsplan of het verlenen van een vergunning altijd rekening met in de grond aanwezige dan wel te verwachten archeologische waarden (Wet ruimtelijke ordening).

Volgens het bestemmingsplan 'Eerste herziening bestemmingsplan Buitengebied Halderberge' (vastgesteld op 14-12-2017) geldt voor ca. 730 m van het tracé de dubbelbestemming Waarde – Archeologie 2 (www.ruimtelijkeplannen.nl) (Figuur 2). Deze dubbelbestemming is overgenomen van de gemeentelijke archeologische advieskaart waarop deze zones zijn aangegeven als hoge verwachtingsgebieden (Figuur 3). Voor de tussengelegen zones geldt een lage archeologische verwachting.

Figuur 2: Dubbelbestemming archeologie binnen het plangebied aangegeven met ++ (bron: www.ruimtelijkeplannen.nl).

Legenda

Plangebied

archeologische verwachting

Hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen uit één of meer van de onderscheiden perioden (Laat-Paleolithicum-Late Middeleeuwen).

Middelhoge archeologische verwachting voor vindplaatsen van late landbouwers (Late Middeleeuwen-Nieuwe tijd). Middelhoge tot lage archeologische verwachting voor vindplaatsen van vroege landbouwers (Neolithicum-Vroege Middeleeuwen). Lage archeologische verwachting voor vindplaatsen van jagers-verzamelaars (Laat-Paleolithicum-Neolithicum).

Lage archeologische verwachting voor vindplaatsen uit alle onderscheiden perioden (Laat-Paleolithicum-Nieuwe tijd).

Onbekende archeologische verwachting voor vindplaatsen van late landbouwers. (Late Middeleeuwen-Nieuwe tijd). Geen archeologische verwachting voor vindplaatsen van vroege landbouwers. (Neolithicum-Vroege Middeleeuwen). Lage archeologische verwachting voor vindplaatsen van jagers-verzamelaars (Laat-Paleolithicum-Neolithicum).

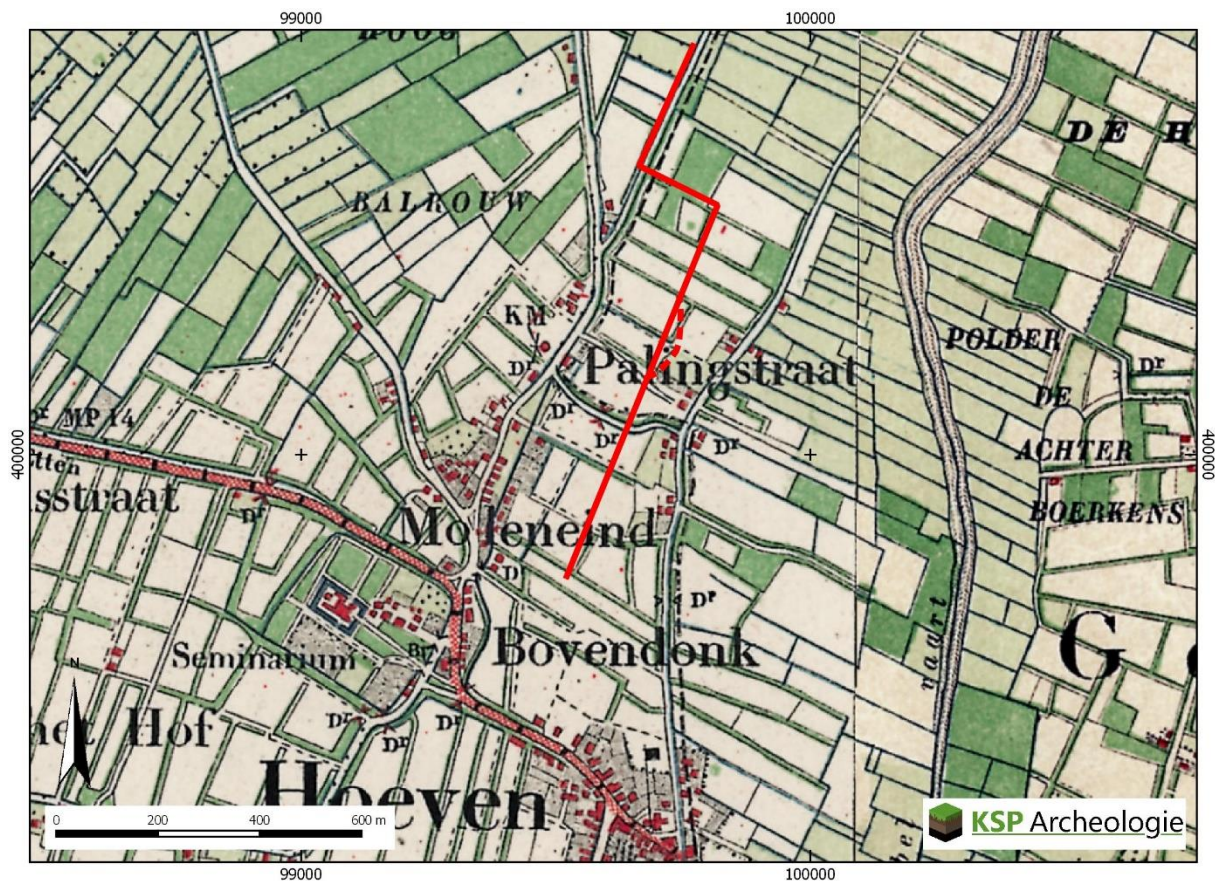
historische bebouwing

gemeentegrens/grens onderzoeksgebied

Figuur 3: Het plangebied op de archeologische advieskaart buitengebied: alle perioden (Laat-Paleolithicum – Nieuwe tijd) van de gemeente Halderberge (bron: Molenaar e.a. 2005).

2.2 Bekende archeologische en historische gegevens

Het rioolpersleidingtracé loopt niet door gebieden die in het verleden in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen al eerder archeologisch zijn onderzocht. Ook liggen er geen bekende archeologische vindplaatsen ter plaatse van plangebied of binnen een straal van 250 m (<https://zoeken.cultureelerfgoed.nl>). Op ca. 450 m ten zuiden ligt de oorspronkelijke dorpskern van Hoeven, waar archeologische resten uit de Late Middeleeuwen en de Nieuwe tijd in de bodem liggen (Figuur 4). Ten westen van het plangebied langs de Moleneindsestraat liggen van oudsher de buurtschappen Bovendonk, Moleneind en Palingstraat (Figuur 3, roze arcering). Het plangebied ligt achter dit bebouwingslint in het gebied dat in gebruik is landbouwgrond.

Figuur 4: Het plangebied op de historische kaart rond 1900, Bonneblad (bron: www.topotijdreis.nl).

3 Conclusie en advies

Volgens de gemeentelijke archeologische advieskaart geldt voor ruim de helft van het rioolpersleidingstracé een hoge archeologische verwachting voor alle perioden. De quickscan heeft geen bijzonderheden opgeleverd voor het plangebied ten aanzien van eerder uitgevoerd archeologisch onderzoek, bekende vindplaatsen en het historische kaartbeeld.

Samengevat zijn er op basis van de bestemmingsplanregels drie opties/scenario's. Deze worden in de onderstaande tekst verder toegelicht.

1. De nieuwe rioolpersleiding wordt aangelegd binnen de contour van de oude rioolsleuf → geen archeologisch onderzoek noodzakelijk.
2. De nieuwe rioolpersleiding wordt naast de bestaande leiding aangelegd, waarbij de rioolsleuf (in ongeroerde grond/buiten de contour oude sleuf) niet breder wordt dan 1,5 m → geen archeologisch onderzoek noodzakelijk.
3. De nieuwe rioolpersleiding wordt naast de bestaande leiding aangelegd, waarbij de rioolsleuf (in ongeroerde grond) breder wordt dan 1,5 m → wel archeologisch onderzoek noodzakelijk.

Toelichting op de bovenstaande scenario's

In de bestemmingsplanregels is vastgelegd dat in de hoge verwachtingszone (waarde – archeologie 2) archeologisch onderzoek nodig is bij bodemingrepen groter dan 500 m² of breder dan 1,5 m en dieper dan 0,4 m. Bij de aanleg van een nieuwe rioolpersleiding over een lengte van 1,2 km en uitgaande van een sleufbreedte van 3 m, zal de oppervlaktegrens van 500 m² en dieptegrens van 0,4 m worden overschreden, waaruit volgt dat archeologisch onderzoek nodig zou zijn. In de bestemmingsplanregels is echter de uitzondering opgenomen dat als aangetoond kan worden dat de gronden in het verleden als zodanig zijn geroerd dat in de laag dieper dan 0,4 m geen archeologische waarden onevenredig geschaad kunnen worden, geen onderzoek nodig is. De nieuwe rioolpersleiding zal ter vervanging van de oude leiding zijn. Wanneer de nieuwe leiding binnen de contour van de oude rioolsleuf wordt aangelegd, dan wordt de nieuwe leiding in geroerde grond aangelegd en kan worden voldaan aan de bovengenoemde uitzonderingsregel (scenario 1). In de praktijk kan aan deze voorwaarde worden voldaan als eerst de oude leiding wordt verwijderd en vervolgens de nieuwe leiding op dezelfde plaats wordt aangelegd. Wanneer deze werkwijze geen optie is en de nieuwe leiding naast de bestaande leiding wordt aangelegd, waarbij de bestaande leiding later wordt verwijderd, is de kans groot dat nog ongeroerde grond wordt vergraven. In dat geval hangt de noodzaak van archeologisch onderzoek af van de breedte van de nieuw te graven rioolsleuf/strook ongeroerde grond. Wanneer deze niet breder wordt dan 1,5 m naast de bestaande rioolsleuf, is geen onderzoek nodig (scenario 2). Wanneer de sleuf breder wordt en dus meer ongeroerde grond wordt ontgraven dan geldt conform de bestemmingsplanregels een onderzoekspllicht (scenario 3). In dat geval zal in eerste instantie een archeologisch vooronderzoek moeten worden uitgevoerd in de vorm van een archeologisch bureauonderzoek gecombineerd met een verkennend booronderzoek.

Tot slot is er een alternatief tracé, waarbij een gedeelte met een lengte van ca. 150 m wordt omgelegd. Deze alternatieve route loopt door de hoge verwachtingszone. Uitgaande van een sleufbreedte van 3 m komt het te ontgraven oppervlakte uit op ca. 450 m² waarmee de gemeentelijke ondergrens van 500 m² niet worden overschreden en geen archeologisch onderzoek noodzakelijk is.

KSP Archeologie wijst erop dat de gegeven adviezen zijn gebaseerd op de gemeentelijke beleidsregels, maar dat de gemeente uiteindelijk een besluit neemt ten aanzien van de noodzaak van archeologisch onderzoek op basis van de ingediende plannen.

Literatuur

Archeologisch Informatiesysteem ARCHIS: <https://zoeken.cultureelerfgoed.nl>

Bestemmingsplan: www.ruimtelijkeplannen.nl

Historische kaarten: www.topotijdreis.nl

Molenaar, S., Boer, G.H. de, en Demey, D. (2005). *Gemeente Halderberge. Archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart*. RAAP-Rapport 1129.

Topografische kaart van Nederland schaal 1:25.000 (rasterbestand) via WMS server:
<https://geodata.nationaalgeoregister.nl/top25raster/wms?request%3DGetCapabilities>